

ФИЗИКА ФАНИДАН МУСТАҚИЛ ИШЛАРНИ БАЖАРИШДА ИНТЕРНЕТНИНГ РОЛИ

Махмудова Чарос

Мутахасис. Физика-астрономия

Талабаларнинг физика фанидан мустақил ўқув фаолиятини тўғри шакллантириш ўқув-тарбия жараёни самарадорлигини таъминловчи шартлардан биридир. Шунинг учун таълим жараёнида талабаларнинг мустақил таълим фаолиятини ташкил этиш, таълим самарадорлигини ошириш билан боғлиқ бўлган, лекин ҳозирча тўлиқ фойдаланилмай келаётган имкониятларни аниқлаш, физика ўқитиш методикасининг долзарб вазифаларидан ҳисобланади. Таълим фаолиятини ташкил этиш, шакллантириш ва ривожлантиришнинг турли жиҳатлари таниқли педагог ва психолог олимларнинг илмий изланишларида ўз аксини топган. Жумладан, Ю.К.Бабанский талабаларнинг меҳнат қилиши, ўқиши, ўрганиши, С.А.Рубинштейн эса мустақил таълим фаолиятини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратган.

Олий таълим тизимида талабаларнинг ўзлаштириш самарадорлигини ошириш, биринчидан, профессор-ўқитувчининг педагогик маҳоратига боғлиқ бўлса, иккинчидан, талабаларни ўз устида кунт билан ишлашга ўргатиш, таълимнинг интерфаол усулларида, шаклларида, воситаларида самарали фойдаланиш, мустақил билим олишга интилишларига боғлиқ бўлади. Физика фанидан талабалар билимини мустаҳкамлашнинг энг замонавий усулларида бири - бу, уларнинг мустақил билим олишларини ташкил этиш, керакли маълумотларни излаб топиш ва таҳлил қилишга ўргатишдир. Талабаларнинг мустақил ишининг асосий мақсади –талабада муайян ўқув ишларини мустақил равишда бажариш учун зарур бўлган билим ҳамда кўникмаларни шакллантириш ва ривожлантиришдан иборат.

Демак, талабаларни мустақил билим олишини ташкил этиш, уларнинг ўтилган мавзунини ўзлаштириши, кўникма ва малакаси самарадорлигини ошириш, мустақил таълим олишига ва мустақил ишлашига боғлиқ бўлади. Мустақил ишни бажаришда дарслик, ўқув қўлланма, услубий қўлланма, маълумотлар базаси, илмий ва оммавий даврий нашрлар, интернет тармоғидаги тегишли маълумотлар, мавзу бўйича аввал бажарилган ишлар талаба учун ахборот манбаи сифатида хизмат қилади.

Ахборот технологиялари ривожланиб бораётган ҳозирги даврда, талабаларни интернетдан фойдаланиб билим олишга, масофадан туриб ўқишни амалга оширишга тайёрлаш лозим. Изланишлар натижаларига кўра олий таълим тизимида мустақил билим олиш ва масофавий таълимни жорий ва ташкил қилиш масалалари ҳозирги куннинг асосий вазифаларидан бири деб белгиланди. Маълумки, ахборотлар глобаллашуви даврида яшамокдамиз. Ахборотларнинг манбаи бўлган тезкор интернет тармоқларидан фойдаланиш услубларини ишлаб чиқишга эҳтиёж туғилади.

Масофали ўқитиш услуби замонавий билим олишнинг янги шаклидир. Бунда талабанинг мустақил фикрлаш, ҳолатни баҳолаш, хулоса ва башорат қилиш қобилиятлари ривожланади. Бевосита олий таълим муассасасига алоқада бўлиб туриб, алоҳида хизматларидан фойдаланиш усулидан бугунги кунда дунё миқсида кенг фойдаланилмоқда. Замонавий ахборот технологиялари воситасида электрон почта ва INTERNET тизими орқали зарур маълумотларни олиш ва шу асосда ўз билим, кўникма, малакаларини ошириш кўпчилик талаба ёшларни қизиқтириши табиий.

Мустақил иш ўқув режасида кўрсатилган муайян фанни ўзлаштириш учун белгиланган ўқув ишларининг ажралмас қисми бўлиб, унинг воситада олинадиган билим, кўникма ва малака услубий ва ахборот ресурслари жиҳатидан таъминланади. Унинг бажарилиши рейтинг тизими талаблари асосида назорат қилинади. Республикамиз оммавий ахборот воситалари, илмий ва педагогик журналлар саҳифаларида, «масофадан ўқитиш», «масофавий

таълим» муаллифлар томонидан олий таълим тизимида, физика фанини ўрганишда талабалар томонидан катта қизиқиш билан қабул қилинмоқда[1,2].

Янги ахборот-коммуникациявий технологияларнинг жамиятимиз ҳаётига жадал кириб келиши ва унинг тез суръатлар билан ривожланиб бориши, ахборот алмашуви жараёнини таҳлил қилиб кўришни ва бу технологиялар имкониятларидан фойдаланиб, таълим самарадорлигини ошириш усуллари ишлаб чиқишни тақозо этади. Физика фанини масофадан ўқитиш талабанинг ўз устида ишлаш, ўзига қулай бўлган вақтда ва жойда таълим билан шуғулланиш имкониятига эгаллиги, маълумотларни ўзлаштириш учун вақтнинг чегараланмаганлиги; кўп сонли талабаларнинг бир вақтнинг ўзида маълумот базаларидан кенг фойдаланиш имкониятига эгаллиги, ўқиш жараёнида ахборотлар маконига кириш ва уни билиш имконига эга бўлиш каби қатор жиҳатлари билан эътиборни тортади.

Ундан тўғри фойдаланиш учун ҳар бир мавзуга тегишли физикавий жараёнлар ҳамда тушунчалар асосида талабаларга мос бўлган йўриқномалар тайёрлаш, биринчидан, талабани мустақил ишлаш фаолиятини оширса, бошқа томондан ўқитувчининг мустақил таълим бериш қобилиятини талаб даражасигача фаоллаштиради.

Шу билан биргаликда талабалар интернет манбаларидан фойдаланиб, мустақил ишлаётганларида қуйидагиларга эътибор беришлари лозим:

Фойдаланилаётган маълумот ҳаққонийлиги-маълумотнинг ҳаққонийлигини баҳолаш учун ахборот муаллифи ҳақида маълумот излаш лозим. Агар ахборот муаллифи катта тажрибага, яхши лавозимга, илмий даражага эга бўлса ахборот ҳаққонийлиги сезиларли ўсади. Ахборот муаллифи ҳақида маълумот излаш учун унинг блоги, микроблоги, фойдаланувчилар тавсияларидан фойдаланиш мумкин ёки қидирув сайтида унинг НИКи (тахаллуси) ни териш мумкин;

Ахборот имловий хатоларига эътибор бериш лозим, чунки имловий хатолари кўп бўлган ахборотларда фактларнинг хато сақлаши эҳтимоли жуда катта. Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, физика фанидан интернет тармоғи ва унинг элементи бўлган масофавий таълимдан анъанавий ахборот манбалари-дарсликлар, ўқув ва услубий қўлланмалар (кўрсатмалар), илмий нуқтаи назарли адабиётлар билан биргаликда физика фанидан ўтилган мавзуларни тўлиқ умумлаштиришни ва замон талабига жавоб берувчи баркамол шахсни тарбиялашнинг асоси бўлади.

Адабиётлар рўйхати:

1. Ходиев Б., Голиш Л. Мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш усул ва воситалари. Т.:2010 й.
2. Зокиров К.К., Мамаражабов Ш.И. Баркамол авлод тарбиясида физика фанидан масофавий таълимнинг муҳим аҳамиятлари. —Ўзбекистон автомобил-йўл комплексининг долзарб муаммолари| Республика илмий-амалий анжуман материаллари тўплами. Т.:2010 й., 2-қисм 22-23 б.
3. <http://www.saferunet.org/adult/news/845/>